№ 36. Ausgabe B.

ГОМАН

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты:

на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Беларуская Віленская часопісь

выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакцыі: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі: М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак:

на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі — 25 фэніг.; дробные абвесткі — па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 36 (128). Год II. Вільня, 4 мая 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

300 марак награды.

3 мая.

Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Пасьля барабаннаго агня наабапол Скарп сягоньня раніцай на шырокім фронці пачаліся новые англіцкіе штурмы.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Учора быў сільны артылерыйскі і мінамётны агонь.

У бітвах на паветры ворагі утрапілі 8, а ад агня з зямлі—7 самалётаў і 1 лятучы шар.

Усходні тэатр:

Між далінамі Сусіта і Путна адбіт нашым агнём расейскі штурм са стратамі у ворагоў.

ШТОКГОЛЬМ. Пад загалоўкам «Англіцкае насільнае панаваньне над Расеей» дае «Aften Posten» цікавые весткі аб рабоці англічан дзеля недапушчэньня сэпаратнаго міра. На гэта выданы нялічэные грошы. Расейскі тэлеграф знаходзіцца пад наглядам англіцкіх агентоў. Падазрыцельных расейскіх рэволюцыонероў задзержываюць у Галіфаксе. Англіцкіе агенты пускаюць у Расеі чуткі аб нямецкім наступленьні на Пецярбург. Пад той жэ час англічане скупляюць вялікіе абшары зямлі ў ваколіцах Рэвеля. Аднак, ёсць знакі, што скора настане дзень, калі панаваньню англічан у Расеі прыйдзе канец.

АПАРАНДА. Як даносяць с пэўных крыніц, англіцкі пасол у Пецярбурзі зажадаў ад расейскаго міністэрства заграпічных спраў, каб пражываючые заграніцай расейцы ня мелі права вярнуцца дамоў. Гэтак сама не павінны атрымліваць пазваленьня на выезд заграніцу і расейскіе соцыалісты, пражываючые ў Расеі.

ПЕЦЯРБУРГ. Варожае проці Англіі настраеньне выяўляецца ўсё ярчэй, ня гледзячы на ўсе офіцыяльные спробы укрыць гэта. Дом англіцкаго пасла сьцерагуць 800 англіцкіх салдатоў і матросаў. Ждуць непрыемных неспадзеванак, якіе могуць дрэнна адбіцца між Расеей і Англіей.

КОПЭНГАГА. Вялікая грамада салдатоў пецярбурскаго гарнізону, каторые па загаду ваеннаго міністра павінны былі ехаць на фронт, устроілі бурную дэмонстрацію. Некалькі афіцэроў, каторые супакоівалі дэмонстрантоў, былі часьцю крэпка пабіты, часьцю застрэлены.

ЖЭНЕВА. Пасли нэутральных эўропэйскіх дзержаў у Вашынгтоне адведалі ўсе разам Лянсінга і сказалі, што амэрыканская забарона падвазіць спажыўные прадукты ў нэутральные дзержавы суліць голад малым нэутральным гасударствам. Лянсінг адказаў, што ані сымпатіі, ані просьбы ня могуць зьмяніць пастановы Злучэных Штатоў голадам прымусіць цэнтральные дзержавы да хуткаго канца вайны.

БЭРЛІН Рад сельска-гаспадарскіх, прамышленых і палітычных саюзоў выпусьціў проклямацію, кажучы ў ей, што Нямеччына можэ прыстаць толькі на мір, каторы даў-бы ей дабычу зямлёй. Гэткі мір можэ наступіць толькі пасьля пабеды,—затым і трэба вытрываць датуль, пакуль пабеда не прынясе гэткаго міра.

ХРЫСТЫАНІЯ. Каля Александроўска затоплен торпэдаю аружны расейскі параход. Утанулі 22 асобы.

ВАШЫНГТОН. Правіцельство гатово паслаць у Эўропу экспэдыцыйны корпус, калі саюзьнікі лічаць гэта патрэбным.

Воля Краю.

За наш Край гэтулькі ўжо людзей бралося гаварыць, ды гэтак розна гаварылі ўсё ад яго-ж імі, што, слухаючы здалёк, папраўдзі не распазнаеш, каторы голас належыць да адвечных жыхароў і гаспадароў яго, каторы — да прыблуд і ўсялякіх самазванцоў. І тым больш важна і трэба даць ясны адказ на пытаньне: хто і як можэ падаць праўдзівы голас ад нашай зямлі?

Усе дэмократычные кірункі, а тым болей — соцыялістычные у сваіх праграмах стаўляюць на першым мейсцы пункт, што кожын народ і кожын край мае права сам развязаць пытаньне аб сваім быце, аб сваей далейшай будучыне. Але ўсё гэта была толькі тэорыя, — і мы не бачылі рэальнаго стасаваньня яе ў жыцьці. З гэтай прычыны ў людзкіх галовах узнялася вялікая блутаніна, і нават тые, хто паменёнае право народаў і краёў прызнаваў у тэорыі, ня ўмелі знайсьці спосабу правясьці яго ў жыцьцё.

Першы крок да правядзеньня тэорыі ў жыцьцё зрабіла на нашых вачах Украіна. Як мы ўжо пісалі ў апошнім нумэры «Гомана», паводлуг вестві з Вены, кіеўскі нацыянальны конвэнт Украіны пастанавіў сазваць у Кіеві на 1 мая старога стылю устаноўчы сэйм, каторы павінен аб'явіць Украіну незалежнай рэспублікай. Судзячы паводлуг тэй жэ весткі, украінскі устаноўчы сэйм зусім ня будзе агледацца на агульна-расейскі тымчасовы урад і устаноўчы сэйм, які нет ведама калі мае быць сзлікан. Болей таго: кіеўскі конвэнт ня годзіцца на тое, каб фэдэрацыйны лад у Расеі заводзіў агульна-расейскі сэйм. І гэта — зусім справедліва: калі Расея мае станавіць у будучыне вольны саюз вольных краёў і народаў, дык трэба забыцца аб тым, што краі і народы Расеі калісь гвалтам былі зваваны у адну дзержаву, трэба даць кожнай некалі незалежнай часьці гасударства магчымасць вярнуць утрачаную волю, і толькі тады яны, калі гэтаго будзе вымагаць іх палітычны і экономічна-гаспадарчы інтэрэс, могуць звязацца нанова «з вольнай і непрымушонай волі». Іначэй нават пастанова рэволюцыйнаго агульна-расейскаго устаноўчаго сэйму аб фэдэрацыі будзе аснована на п р ы н у ц э.

Каб пачуць сапраўдны голас нашай Бацькаўшчыны, трэба даць магчымасць жыхаром яе ясна выказаць сваю волю. А прыклад Украіны ясна кажэ нам, як гэта зрабіць. І тады стануць лішнімі і непатрэбнымі як фальшывая статыстыка нацыональнасьцей, так і прымушаньне голадам на зямлі і страхам пекла па сьмерці да таго, каб нашы беларусы запісываліся ў палякі, стануць непатрэбнымі акты здрады краю, як знаменіты «адрэс» да польскай дзержаўнай рады, каб яна ўчыніла крокі дзеля прылучэньня Беларусі і Літвы да Польскаго Каралеўства...

Ворагі нашаго Краю гэта разумеюць. Але яны разумеюць ешчэ і другое: тое, што сам Край сябе нікому запрадаваць у няволю ня хочэ. Вось, яны і выступаюць проці адынаго рацыональнаго способу выявіць волю жыхароў нашай зямлі, яны вядуць брудные, ганебные інтрыгі, яны стараюцца аслабляць краёвые сілы, каб пасьля абязсілеўшы і разроўнены Край лягчэй было паняволіць.

Толькі-ж гэтые паны забываюцца аб адным: што ўсякая мера цярпеньня народу раней ці пазьнейканчаецца, — і лёс здрайцоў вядомы...

І. Мелешка.

Адбітае пакушэньне!

Мы ўжо пісалі аб спробі тутэйшых польскіх нацыоналістоў, прыкрываючыся духоўнай сутаннай, унясьці раскол між тутэйшых работнікоў-каталікоў, выдзеляючы с-паміж іх «палякоў» і абертаючы іх у слухмянае аружжэ ваяўнічаго польскаго нацыоналізму. Ды спроба гэта — ня першая: яе рабілі два ці тры разы ешчэ ў мірным часі, але кожын раз—неудачна.

І цяперашняя спроба кс. Міхалькевіча наладзіць «Towarzystwo katolickie robotników polskich w Wilnie» аказалася так сама неўдачнай, як усе ранейшые. На устаноўчы сход, каторы быў назначэн на мінулую нядзелю, с-паміж многатысячнай массы віленскіх работнікоў прыйшло ўсяго... 40 душ! Ня гледзячы на такую «чысьленасць» сабраўшыхся, організатары не задумаліся ані на момэнт: яны зразу прыступілі да выбару ураду (апрыч маршалка «па назначэньню» ад кс. Міхалькевіча), каб гэтак хоць на паперы стварыць сваю «работніцкую» організацію. Аднак, калі урад быў ужо выбран і пачалася гутарка аб тым, што і як новае таварыство мае рабіць, організатароў спаткала надта прыкрая неспадзеванка: яны пачулі ад работнікоў гэткіе горкіе і вострые словы аб ролі няпрошэных апякуноў у работніцкім жыцьці, што маршалкаваўшый кс. Ольшанскі пасьпяшыў чым хутчэй закрыць сабраньне.

Сваім становішчам віленскіе работнікі ясна паказалі, што яны

ўмеюць распазнаць, хто іх вораг і хто прыяцель. А вораг рабочаго народу — кожны, хто ўносіць нацыянальные сваркі ў работніцкую сям'ю, з'еднаную на грунці супольных для ўсіх работнікоў патрэб і супольнаго змаганьня з аднымі і тымiж ворагамі. Вораг, як казаў на паменёным сабраньні адзін з работнікоў, гэта той, хто сядзеў нет ведама дзе і рабіў нет ведама што пад той час, калі ўсе работнікі прымушэны былі змагацца з вельмі цяжкімі варункамі цяперашняго жыцьця.

Работнікі места Вільні разумеюць, што калі яны ў гэтые цяжкіе гады ліхалецьця сяк-так ешчэ дзержацца і маюць магчымасць атрымаць лыжку гарачай стравы ў дзень, дык за гэта яны павінны дзякаваць самі сабе— сваім прафэсыональным організацыям, дзе разам працуюць усе нацыональнасьці. А нова-аб'явіўшыеся «апякуны» работнікоў у найцяжэйшые дні займаліся адно палітыкай апалячываньня народу, сеючы ў нашым Краю здрадлівые ідэі, дабіваючыся падчыненьня яго чужой дзержаве — шляхоцкай Польшчы. І калі яны цяпер надумаліся заняцца «організацией» работнікоў, дык ясна, што работа іх — няшчырая, што яны маюць нейкіе укрытые мэты.

Мы шчыра вітаем віленскіх работнікоў, даўшых цьвёрды адпор спробе раздзяліць іх і то раздзяліць як раз у той момэнт, калі буржуазія ўсіх нацыональнасьцей Краю вядзе між сабой непрымірымую вайну, губячы нашу супольную Бацькаўшчыну, і калі шчыра-дэмократычные элементы, калі вольны ад уселякаго шовінізму рабочы народ бяз рожніцы нацыональнасьці: беларусы, літвіны, палякі і жыды — на грунці соцыялістычнай еднасьці пролетарнату можа і павінен паказаць усяму нашаму грамадзянству належную дарогу.

Грамадзянін.

Вячорные мысьлі.

Малады беларускі рух маець многа непрыяцелёў сярод тутэйшых польскіх сьвядомых і несьвядомых нацыоналістоў. Работу нашу дзеля развіцьця сярод тутэйшых жыхароў пачуцьця сваей нацыональнай аддзельнасьці палякі называюць «антыпольскім» выступленьнем, кідаюцца на нас у злосьці, гдзе могуць, і шкодзяць нам у нашай працы. Развіцьце-ж пачуцьця польскай нацыональнасьці, каторае яны вядуць пры помачы касьцёла, школ, тэатру і розных таварыств, тые-ж палякі ўважаюць за свой сьвяты абавязак. Яны так вераць у сілу сваіх польскіх «пляцовак», пры помачы каторых «тутэйшаго» перэрабляюць на «паляка», што ня лічацца ня тольві з беларусамі, але і с самай беларускай ідэей. «Беларусоў ёсць толькі малая горстачка»,—кажуць яны, — «і гэтая горстачка робіць «штучны» беларускі рух».

Ня будзем даводзіць, што сьвядомых беларусоў ёсць надта многа, але можэм оказаць, што і число цьвёрдых палякоў у нас не вялікае. Ды толькі палякі сідзелі і сідзяць па дварох на вёсках, былі ешчэ ўчора ўсемагучымі ў быўшай местовай Управе, дый дагэтуль дзержаць у сваіх руках нашае духавенство. І каліб хто пад іх панаваньнем назваў сябе беларусам і замест па польску сьвядома пачаў вясьці, напрыклад, у Управе гутарку ў сваей роднай мове, яго напэўна выкінулі бы з месца. Нават і сягодня, калі польскай гаспадарцы прыходзіць канец, нам вядомы такіе ксяндзы —польскіе нацыоналісты, каторые нападалі на дзяцей і бацькоў беларускіх за тое, што дзеці ходзяць да беларускіх школ. Быць беларусам было ня выгадна; на гэта трэбало вялікай адвагі, трэбало вытрымаць напасць усяго польскаго грамадзянства, часам разарваць знаёмствы або стасункі з роднымі, а то і паміраць з голаду, бо польскій капіталіст або «ўласцьмаючый» выкідаў з месца. Такіе варункі былі надта цяжкіе для развіцьця беларускаго руху, асабліва пры вялікай польскай агітацыі. Дый усё гэта паказвае, што не «малая горстка беларусоў» уціскаець і нападаець на палякоў, што яны толькі бароняцца, а нападаючая старана — гэта і ёсць сільная польская нацыоналістычная буржуазія.

Аднак, ня ў тым дзело, скольві тут беларусоў, а дзело ў самай ідэі. Вядома, што нацыональная індывідуальнасць ніколі не затрачываецца, і затым напасць польскіх нацыоналістоў на беларускую ідэю нічога ня дойдзе. Калі наш народ, дзякуючы ходу гістарычных прыпадкоў, аддыхнець ад гнібеньня расейскаго царызму, калі ён, дзякуючы тым самым прыпадкам, пасьля доўгай шляхоцкай няволі пачуець, што ён мае роўные з другімі народнасьцямі правы, то ён напэўна займець у сваей хаце тое палажэньне, якое належыцца гаспадару, ды якое захапіла і маець яшчэ тут польская буржуазія, і тагды ён будзе сільны.

Гэтаго то і баяцца польскіе нацыоналісты і вядуць вайну проці нас. Але ідэя беларуская жыве і, ня гледзячы на цяжкіе варункі для развіцьця, с кожным днём вырастаець і набіраець моцы, і раней ці пазьней прыйдзе час разрахунку з нашымі ворагамі.

Лабуць.

Беларусы Гіндэнбургу і Людэндорфу.

Урадовая „Korespondenz B.“ апавешчае:

KORESPONDENZ B. Глаўная аснова нямецкаго упраўленьня ў межах Об. Ост — роўнапраўнасць усіх народаў Краю — дала і беларускаму народу асьведамленьне аб яго нацыональнасьці. Ціжар расейскай палітыкі у адносінах да інородцоў праз сталецьця асабліва уціскаў беларусоў. Было забыто, што гэты народ некалі прылажыў сваю руку да будовы Кіеўскай дзержавы, першай палітычнай організацыі усходня-славянскіх народаў. Было забыто, што праз цэлые сталецьця праз яго ішло хрысьціянство і культура Бізанціі да славян, што мова яго, яго адміністрацыя, яго суды да канца XVIII сталецьця панавалі офіцыяльна у старонцы, пакарыўшай яго: ў Літве, пакуль у канцы народ гэты, пасьля сьмелай і упорнай барацьбы, не папаў пад уласць духа расейцоў. Пад упраўленьнем глаўнакамандуючаго на Усходзе беларусам цяпер ізноў дадзена магчымасць збудзіцца да новаго жыцьця. Аснованы школы, друкуюцца кніжкі да навукі і дапушчэна беларуская газэта «Гоман».

Як давэдалася «Korrespondenz B.», беларусы праз сваіх даверэных людзей высказываюць сваю падзяку абодвым мужам, воляй каторых беларускаму народу вернены правы: генэрал-фэльдмаршалку ф. Гіндэнбургу і генэралу Людэндорффу. Абодва пісьмы гаворацца:

Вільня, 28 лютаго 1917 г.
Яго Эксэленцыі
Генэралу-фэльдмаршалку фон Гіндэнбургу,
Начальніку Генэральнаго Штабу.

Роўна год таму назад Ваша Эксцэленцыя прызнала у межах Об. Ост у офіцыяльных зносінах і у школі тые-ж правы за беларускай мовай, як і за мовай іншых нацыональнасьцей Краю.

Прэдстаўнікі організованых беларусоў дзякуюць за гэта ад імі уціснанаго сталецьцямі дзевяцімільённаго беларускаго народу і высказываюць сваю веру, што Ваша Эксцэленцыя і надалей захавае выказаную прыхільнасьць да беларусоў і выкажэ яе ізноў у патрэбі. Імя Вашай Эксцэленцыі будзе успамінацца самымі далёкімі пакаленьнямі беларусоў с пашанай і удзячнасьцю.

Ад імі організованых беларусоў:
Вацлав Ластоўскі
Язэп Салавей.

Вільня, 28 лютаго 1917 г.
Яго Эксцэленцыі
Генэралу пяхоты Людэндорффу,
Першаму Генэралу-Кватэрмістру.
Глаўная Кватэра.

Ужо цэлы год беларусы у межах Об Ост карыстаюць з роўных з усімі іншымі націямі Краю правоў.

Кожын праўдзівы беларус з удзячнасьцю успамінае час, калі Ваша Эксэленцыя, як кіраўнік упраўленьня у межах Об. Ост, глядзеў на беларускае насяленьне, як на роўназначнае і роўнапраўнае з другімі краёвымі націямі.

У гісторыі адраджэньня беларусоў імя Вашай Эксцэленцыі будзе заўсёды успамінацца, як імя прыяцеля нашаго народу.

Ад імі організованых беларусоў:
Вацлав Ластоўскі
Язеп Салавей.

Генэрал-фэльдмаршалак ф Гіндэнбург і генэрал Людэндорфф с падзякай прынялі да ведама гэтые заявы організованых беларусоў.

У Вільні і ваколіцах.

× **Гадаўшчына.** Гэтымі днямі мінулі два гады ад бітвы пры Горяіцах, калі быў разорван расейскі фронт, і расейцы пасьля адыйшліся на лінію, якая не зьмя [illegible]

× **У Беларускім Клюбе.** У суботу, 5 мая, звычайная танцавальная вечарынка для членоў і гасьцей.

У нядзелю, 6 мая, — канцэрт паводлуг багатай праграмы (пеяньне — солё і дуэты, ігра на скрыпцы і т. д.). Выступаюць вядомые мейсцовые сілы. Пасьля канцэрту—танцы.

Пачатак а 7 гадз.

× **«Петро Карузо».** У мінулую нядзелю на сцэні Беларускаго Клюбу ігралі аднаактоўку Бракко «Петро Карузо». П'еса гэта закранула дужа балючае пытаньне аб адносінах між мужчынай і кабетай, пытаньне аб «няроўнасьці» станоў, каторае гэтак часта губіць шчасьце і жыцьцё людзей.

Глаўную роль (тытуловую) іграў п. Ф. Олехновіч, каторы і рэжысэраваў п'есу. Іграў вельмі шчыра, з вялікай жыцьцёвай праўдай. У ролі Маргарыты, дачкі Петра Карузо, выступіла п. Околов-Зубкоўская, ды ў яе, як на першы раз, ўсё было добра, толькі дэкламацыя панавала над ігрой.... Фабрыцiо (п. Поджунас) правёў сваю роль, наагул, удачна: на сцэні мы ўжо бачылі яго не раз. Можэм толькі адзначыць адно: ў яго ігры неяк не было відаць, што ён, пакідаючы Маргарыту дзеля захаваньня «чыстасьці» свайго імі, рабіў гэта з болем, бо папраўдзі любіў Маргарыту...

Усё-ж такі п'еса ў цэласьці прайшла добра, і чысьлена сабраўшаяся публіка нарадзіла артыстоў гарачымі оплескамі.

× **«На Антокалі».** 27 мая у цырку на Лукішскім пляцу будзе прэдстаўлена камэдыя Ф. Олехновіча «На Антокалі», знаная ўжо віленцам, бо была іграна два разы на сьвята Каляд. Білеты загадзя можна купляць у кніжніцы-чытальні (Віленская 33) і у краме коопэратывы «Райніца» (В. Погулянка 17). Цэны білетоў вельмі даступные, бо ад 25 ф. да 4 мк., знакам тым трэба спадзевацца, што публікі сабярэцца многа, тым болей, што камэдыя «На Антокалі», поўная мейсцовых тыпоў і багата ілюстраваная музыкай, належыць да таго роду п'ес, на каторые з вялікай ахвотай ідуць шырокіе масы нашаго мешчанства.

× **Віленскі саюз артыстычных работнікоў** ладзіць у суботу, 5 мая, у салі Крэйнгеля вялікі музыкальны вечар; у праграмі—сьпеў опэровай артысткі К Эрфурт, жывы абраз артысты Ласкова «Сон артысты» і т. п.

Пачатак а 6 гадз.

× **Жыдоўскі мітынг.** Гэтымі днямі ў салі Крэйнгеля адбыўся жыдоўскі мітынг, на каторым разгледалі работу наладжэнаго паўгоду таму назад цэнтральнаго камітэту віленскіх жыдоўскіх дабрачынных установ. Да камітэту належаць дэлегаты розных жыдоўскіх таварыств: экономічных, дабрачынных і культурных. Глаўная задача яго была: справедліва і паводлуг патрэбы дзяліць грошы, прысыланые з Амэрыкі для тутэйшых жыхароў.

Прамоўцы адзначылі розные недахваткі ў рабоці камітэту, як аднастароннасць, неўважлівасць на патрэбы прасьветы і т. п. У канцы была прынята рэзолюцыя аб патрэбе перастроіць організацыю ўсяе жыдоўскай общчыны на новых, рацыональных асновах.

× **Аднаднеўны пост у жыдоў.** У звязі с перэжываным цяжкім часам віленскі жыдоўскі рабінат назначыў на панядзелак, 30 мая, аднаднеўны суровы пост для ўсяго жыдоўскаго насяленьня.

× **Паменшэньне выдачы хлеба.** Па загаду Stadthauptmanna, пачынаючы ад 2 мая, порцыя хлеба на тыдзень паменшаецца на 1 рас. фунт. Разам с тым цэна хлеба павялічываецца да 26 фэн. за рас. фунт. За хлеб, выдаваны паводлуг заштрыхованых адрэзкоў, бяруць старую найвышэйшую цану. Найвышэйшая цэна на жытнюю, ячменную і аўсяную муку назначаецца 30 фэн. за рас. фунт. На пшонную муку і булкі найвышэйшай цаны німа.

× **«Хрышчэньне» малака.** У апошнім часі ізноў узрасло число «хрышчэньня» малака. Вінавайцоў будуць сурова караць, а імёны іх будуць надрукованы ў газэтах.

× **Выдача пашпартоў у 2 цыркуле.** Асобы, пражываючыя у 2 цыркуле, каторые згубілі ці ня выбіралі свайго пашпарту Обэр Ост, прызываюцца явіцца ў бюро 2 міліцыйнаго цыркулу, Острабрамская 26, с патрэбнымі дакумэнтамі.

× **Дзеля чыстасьці.** Загад Stadthauptmann'а вымагае акуратнай і старанай ачысткі вуліц, пляцоў, панадворкаў і адходжых мейсц і паліваньня вапеннай вадой рынштокаў.

× **Чыстка комінoў.** Stadthauptmann загадывае кожные 4 тыдні чысьціць коміны і трубы пад гроьбай кары штрафам 300 марак ці роўназначнаго арэшту.

× **Скорая помач за апошні тыдзень,** ад 23 да 29 красавіка, дадзена ў 73 прыпадках. Карэтку скорай помачы вызывалі 43 разы.

× **Курс рубля:** офіцыяльны — 2 м. 00 фэн. за рубель; у банках пры прадажы — 2 м. 43 ф., пры куплі—2 м. 47 ф.

Пазычковая каса бярэ 6%.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошніе дні была (па Цэльсію):

	найвыш.	найніж.
за дзень з 29 на 30	+ 4,5°	— 3°
„ з 30 на 1	+ 6°	— 2°
„ з 1 на 2	+ 8,5°	— 0,3°

Апавешчэньне.

300 марак награды.

У апошніх днях у розных пунктах места знайшлі кускі цела забітай кабеты, лоўка разрэзанаго.

Асоба забітай дагэтуль невядома.

Хто задзержыць ліхадзеёў або іх супольнікоў, ці дасць ведамасьці аб іх і аб месцу іх бытнасьці, паводлуг каторых будзе можна арэштаваць і пакараць іх, — той атрымае награду да 300 марак.

Усе ведамасьці трэба аддаваць п. Stadthauptmann'у Вільні, Polizeiverwaltung.

Цяжкая кара жджэ таго, хто дасць вінавайцам ці іх супольнікам схоўку, або, наагул, якуюбудзь помач.

Вільна, 28 красавіка 1917 г.

Der Chef der Militärverwaltung Litauen
Franz Josef Fürst von Isenburg-Birstein
Oberstleutnant á la Suite der Armee.

З усяго Краю.

БЕЛАСТОК. 27 красавіка ў Каралеўцу памер начальнік школьнаго упраўленьня нашаго краю, маёр Рудэнэк.

Да беларускай школьнай справы нябошчык заўсёды адносіўся прыхільна. Дзякуючы яму, была у Сьвіслачы адкрыта вучыцельская сэмінарыя і ладзіцца беларуская школьная сець у межах упраўленьня Беласток-Гродня.

БЕЛАСТОК. Дзяўчынка 11 гадоў знайшла на Александраўскай вул. портфэль с 314 м 60 фэн. і аддала страціўшаму. Гэты сумленны паступак трэба асабліва вітаць, уважаючы на цяперашніе цяжкіе часы.

ЛАЦІЛІШКІ, Мар'ямпольск. пав. У начы да старога селяніна Н. уварваліся двое людзей, звязалі яго і жонку і ператрэсьлі хату. Пад ложкам знайшлі ўсе грошы гаспадара — 370 руб., схаваные ў... вялікую бутэльку. Забраўшы грошы, ліхадзеі ўцяклі.

ЛІБАВА. Тут паявіліся падробленые 10-фэніговые жалезные манэты.

З усяго сьвету.

БЭРЛІН. У камісію дзеля прагляду конституцыі соцыял-дэмократы, як пішэ «Vorwärts», выбралі гэткіх членоў: Шэйдэманна, Граднаўера, Давіда, Гоффманна, Гэйнэ, Ляндсбэрга. Маршалкуе Шэйдэманн.

Соцыал-дэмократычная партыя манілася запытацца ў канцлера аб яго мэці вайны, але тымчасова пастанавіла адлажыць гэтае пытаньне.

ШТОКГОЛЬМ. «Socialdemokraten» друкуе пісьмо сэкрэтара міжнароднаго соцыялістычнаго бюро, Гыманса, паводлуг катораго соцыялістычная конфэрэнція у Штокгольмі адбудзецца 15 мая і ў чародные дні. Ядыны пункт парадку дня—міжнароднае палажэньне.

ПАРЫЖ. Спаўніцельная камісія францускай соцыялістычнай партыі саввала на 27 мая надзвычайную нараду францускай соцыялістычнай рады дзеля разгляду міжнародных спроб дайсьці міра. Пастанова камісіі адмовіцца ехаць на штокгольмскую конфэрэнцію соцыялістоў прынята толькі 13 галасамі проці 11.

КОПЭНГАГА. Глаўны урад даньскай соцыял дэмократіі прыняў рэзолюцію, ў каторай гаворыцца:

«З глыбокім болем глядзім мы на нішчэньне матэр'яльных і культурных цэннасьцей с прычыны вайны і высказываем гарачае жаданьне чым хутчэй дайсьці канца вайны. Мы з радасьцю вітаем усе спробы дайсьці гэтай мэты і пераконаны, што настаў час згаварыцца прэдстаўнікам соцыял дэмократіі, палажыўшы аснову для замірэньня, каторае павінно настаць той-час, бо інакшэй народы сплывуць крывёй і паўміраюць ад голаду».

ВЕНА. Працэс соцыялістычнаго пісьменьніка, Адлера, забіўшаго міністра-прэзыдэнта, гр. Стюргка, назначэн на 18 і 19 мая.

Мэдычны факультэт прызнаў Адлера здаровым на розуме.

Рэволюція у Расеі.

ШТОКГОЛЬМ. Як даносіць П. Т. А., сьвяткаваньне 1 мая ў Пецярбурзі энтуз'ястычнымі народнымі массамі адбылося без асаблівых прыпадкоў, хаця на сьвяткаваньні было больш за мільён душ. Тымчасовы урад аб'явіў дзень 1 мая за нацыональнае сьвято. З гэтай прычыны ўсе работы былі прыпынены. Стрымаўся ўвесь рух на вуліцах. Крамы і нават рэстараны былі зачынены. Кабеты, мужчыны і дзеці ішлі ў паходзі праз вуліцы, сьпеваючы „Марсэльезу" і расейскіе работніцкіе песьні. Паходы пачаліся на раніцы і трываліся да познаго вечара. Былі несены сотні штандароў. Можна было бачыць поплеч з работнікамі салдатоў і афіцэроў.

Пецярбурскіе газэты пасьвяцілі гарачые стацьці сьвяткаваньню, адзначываючы невычайную солідарнасць.

ПЕЦЯРБУРГ. Спаўніцельная камісія рады работнікоў і салдатоў апублікавала гэткую адозву:

„Ўчора у сталіцы было некольві сумных прыпадкоў. Невядомы малады чэлавек забіў генэрала Кашталінскаго. У групу людзей, якіе на Васілёўскім астраві рабілі маніфэстацію, стрэлялі і кінулі бомбы. Некольві асоб, называючы сябе фальшыва членамі спаўніцельнаго камітэту, арэштавалі дамаўласьніка Ладыжэнскаго. Іншые невядомые людзі зрывалі афіцэрам эполеты. Толькі шалёные ці ворагі народнай волі могуць памкнуцца на падобные ўчынкі, якіе саромяць расейскую рэволюцію. Спаўніцельная камісія сурова судзіць іх і прызывае грамадзянство здзержываць іх, бо гэта вызывае анархію і разбівае рэволюцыйные сілы".

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Спаўніцельная камісія рады работнікоў і салдатоў адзначывае, што агітація Леніна і яго староннікоў вядзе да развалу старонкі, але трэба паводлуг магчымасьці сьцерагчыся працівіцца ей сілай. Камісія пастанавіла проці гэтай агітаціі вясьці сваю агітацію, асабліва ў газэтах і іншых друках.

ШТОКГОЛЬМ. «Нов. Вр.» жаліцца, што з расейскаго фронту салдаты ўцякаюць цэлымі грамадамі. Газэта тлумачыць гэта нямецкімі штукамі.

С прычыны таго, што рада работнікоў і салдатоў аб'явіла, што работа Леніна небаспечна для расейскай свабоды, Ленін прыйшоў вытлумачыцца перад радай. Аднак, рада прызнала немагчымым змяніць свой пагляд.

Ваенны міністэр загадаў змяніць расейскую марскую форму па прыкладу рэспубліканскіх краёў.

АМСТЭРДАМ. Керэнскій атрымаў ад розных людзей прызывы учыніць належные крокі, каб спыніць работу Леніна, каторая можэ перашкодзіць умацаньню волі ў Расеі.

Між соцыялістамі узняўся новы рэзкі конфлікт.

ЛЮГАНО. „Secolo" даносіць, што большая часць кіруючай цяпер напраўдзі ўсей Расеей рады работнікоў і салдатоў не стаіць ані на старане Леніна, ані Плеханова, устрымліваецца ад падачы голасу аб вайне і хочэ вясьці перэговоры з нямецкімі соцыялістамі у Штокгольмі.

ПЕЦЯРБУРГ. Селянскіе дэпутаты, якіе знаходзяцца у Пецярбурзі, пастанавілі саввать тут на 1 мая ст. ст. агульны з'езд селян Расеі. Будуць выстаўлены жаданьня, каб права выбароў у устаноўчы сэйм мелі ўсе ад 18 гадоў, каб на кожные 150.000 жыхароў выбіралібы аднаго дэпутата і каб на выбарах падавала голас армія.

МАСКВА. «Утро Россіі» адзначывае, што з Расеі ўцякае вельмі многа паноў, каторые здаюць свае землі ў арэнду ці прадаюць іх за бязцэнак.

Зямельные разрухі былі ў гэткіх губэрнях: Мінскай, Кіеўскай, Бэссарабскай, Таўрыдзкай і Харкоўскай, у обласьці войска донскаго, ў Саратоўскай, Самарскай, Орэнбурскай, Енісейскай, Ніжэгародзкай і Тверскай, ды ў Фінляндіі. Аб разрухах даносяць с Каўказу, Туркестану і Бухары.

ПЕЦЯРБУРГ. Рада работнікоў і салдатоў радзіла францускай соцыялістычнай дэлегаціі, якая цяпер тут знаходзіцца, адрачыся ад Эльзаса і Лётарынгіі. Рада заявіла францускай дэлегаціі: „Ціж можэце вы дабівацца развязкі гэтай справы, калі Эльзас-Лётарынгія становіць ядыную прашкоду замірэньню?"

ШТОКГОЛЬМ. Расейскі тымчасовы урад дагэтуль не даў адказу на праект гр. Чэрніна саззваць конфэрэнцію толькі затым, што ў тамтэйшых кругах ускладаюць вялікіе надзеі на спадзеваные ў Аўстрыі і Нямеччыне забастоўкі.

МАСКВА. «Русск. Вед.» рысуюць палажэньне самымі панурымі фарбамі. Калі не ўдасцца у свой час знішчыць небаспеку, дык у Расеі узнімецца страшэнная грамадзкая вайна.

ШТОКГОЛЬМ. Расейскі ваенны міністэр звярнуўся да ўсіх афіцэроў с прызывам не адкладаючы паступаць у армію, каб запоўніць недастачу афіцэроў на фронці. Калі гэта ня будзе зроблено у свой час, дык ня можэ быць гутаркі аб далейшым удачным вядзеньні вайны.

Аб адносінах партій у Расеі да пытаньня аб міры можна сказаць, што староннікі Леніна дабіваюцца міра за ўселяную цану, а ўмяркаваные соцыялісты—не сэпаратнаго, а агульнаго міра на дэмократычнай аснові.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Рада работнікоў і салдатоў, каб узмацаваць ваюючую з ворагамі армію, пастанавіла, што пецярбурскі гарнізон с пазваленьня ў кожным прыпадку рады работнікоў і салдатоў можэ пасылаць на фронт асобные часьці войска.

У Пецярбурзі наладжан супольны саюз афіцэроў арміі і флоту дзеля помачы глаўнай каманддзі пры організаціі арміі на новых асновах.

ПЕЦЯРБУРГ. (П. Т. А.). Ваеннае міністэрство выдало прыказ па арміі, паводлуг катораго кожная часць войска выбірае спэцыяльную камісію дзеля утрыманьня дысцыпліны, кантролю над стравваньнем і прэвышэньнем начальнікамі ўласьці, ды дзеля падгатоўкі выбароў у устаноўчы сэйм.

ШТОКГОЛЬМ. Генэрал Гурко прыказам па арміі загадаў, каб надалей салдатоў судзіў суд, зложэны з салдацкіх дэпутатоў ад паадзіноківх рот.

Начальнік войск Омскаго ваеннаго округа, Грігорьев, на жаданьне салдацкіх дэпутатоў, паступіў, як чынны член, у мейсцовы камітэт соцыял-рэволюцыйнай партыі.

У Харкові салдацкі камітэт арэштаваў і аддаў пад суд 2 капітаноў і 3 паручыкоў за тое, што яны неуважліва адказывалі на аддаваньне чэсьці салдатамі і гэтак абідзелі салдатоў-грамадзян.

З'езд прэдстаўнікоў арміі с фронту прыняў рэзолюцію, паводлуг каторай кожная армія выбірае трох камісароў дзеля прэдстаўніцтва ў радзі работнікоў і салдатоў. Усе назначэньня належаць да генэралоў, але камісары могуць падаць пратэст проці іх.

ПЕЦЯРБУРГ. Работніцкіе дэпутаты пастанавілі перастроіць раду работнікоў і салдатоў. Цяперашняя рада выбярэ с-паміж сябе „малую раду", зложэную с 600 членоў, дзеля бягучых спраў. Будзе уладжэна асобная камісія дзеля праверкі паўнамочый членоў рады. „Малая рада" будзе зложэна з дэлегатоў работнікоў і салдатоў у роўным чысьле. Дэлегатоў работнікоў будуць выбіраць прэдстаўнікі кварталоў. У „малой радзі", апрыч таго, будуць прэдстаўнікі ўсіх соцыялістычных партій і работніцкіх організацій, урадоў прафэсыональных саюзоў і коопэратыў.

Парыжскіе газэты, непрыхільные да расейскіх радыкалоў, даносяць, што на апошніх галасаваньнях крайніе левые атрымлівалі толькі 92 галасы с 500.

«День» пішэ:

„Англія ніколі не ваевала за моральные або ідэальные справы, ані за волю. Як практычные палітыкі да мозгу касьцей, англічане ваевалі толькі дзеля здабываньня новых колоній і рынкоў. Ізноў жэ Францыя ваевала за волю толькі ў часі вялікай рэволюціі.

ПЕЦЯРБУРГ. Тут адбыўся вялікі мітынг служанак, на якім было каля 12.000 душ. Пастаноўлено зрабіць агульную забастоўку дамовай службы с прычыны нізкай платы, раўнуючы да агульнай дарагоўлі.

ПЕЦЯРБУРГ. Мангольскае насяленьне Сібіры на сваім конгрэсі ў Іркуцку пастанавіло дабівацца ад ураду нацыональнай аўтономіі.

КОПЭНГАГА. Пецярбурская сьледчая камісія прызнала арэштаваных у Кронштаці марскіх афіцэроў невінаватымі і на моцы пазваленьня рады работнікоў і салдатоў выпусьціла іх. Даведаўшыся аб гэтым, сабралася вялікая грамада народу, трэбуючы адстаўкі пракурора Пэрэверзева, ды кінулася на яго. Тады рада работнікоў і салдатоў арэштавала яго і гэтак выратавала ад крывавай расправы.

ШТОКГОЛЬМ. Трэба прызнаць, што Керэнскій памалу перасунуўся направо і чуецца ўжо не за кантралёра, а за члена тымчасоваго ураду.

Нямецкіе апавешчэньня:

1.V. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Пры Аррас і наабапол Скарп—артылерыйская бітва с пераменнай сілай.

Фронт нямецкаго Насьледніка: На Эн і ў Шампані далей трывала артылерыйская бітва. Паабедзі між Прон і Обэрів сьвежые францускіе дывізіі пачалі ізноў штурмаваць. Мы утрымалі ўсе свае пазыціі. У ворагоў—цяжкіе страты.

Учора збіты 22 самалёты і 5 лятучых шароў.

Усходні тэатр:

На многіх адрэзках фронту агонь расейскай артылерыі вызваў з нашаго боку належны адказ.

2.V. Заходні тэатр.

Фронт Рупрэхта Баварскаго: На полі бітвы пры Аррас адбіты наступленьня англічан пры Ленс, Монши і Фонтэн.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Пасьля вельмі востраго агня на раніцы французы наступалі пры Сэрні і Эн, але былі адбіты. Учора на ўсім фронці узняўся сільны агонь артылерыі. Пры Сілері ўзяты 50 палонных. У бітвах у Шампані 30 красавіка ўзяты больш за 400 палонных.

У бітвах на паветры ворагі утрацілі 14 самалётаў. Вольфф збіў сваіх 28 го і 29-го ворагоў, Шэффэр—24-го і 25-го.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: На некалькіх адрэзках крапчэў расейскі артылерыйскі агонь, а з гэтай прычыны і наш.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: У пагранічных гарах Молдавіі расейскіе батальёны пасьля сільнаго агня атакавалі нашы пазыціі на поўначы ад даліны Ойтоса.

КАЛЯ ВАЙНЫ.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Апрыч ужо апублікаваных удач падводных лодак у красавіку ў Англіцкім канал, ў Атлянтыцкім акіяні і Паўночным моры ізноў затоплено тарговых параходаў на 112 000 тонн агульнай ёмкасьці.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Некалькі нашых марскіх самалётаў атакавалі 1 мая тарговые параходы ворагоў у усьці Тэмзы і зьнішчылі параход ёмкасьцю на 3.000 тонн. Адзін з нашых самалётаў не вярнуўся назад. Яго трэба лічыць пагібшым.

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтво «Гоман». Редактар Язэп Салавей.